Ч. 174 Пятниця 5 (17) серпня 1894. Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лише на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Газети Львівскої“ і в ц. к. Старостввах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Кілька гадок о консолїдациї.

III.

Остає ся нам відповісти ще на трете питанє: чи така консолїдация дасть ся у нас перевести? — тут мусимо ще раз пригадати, як ми розуміємо консолїдацию. На самім початку сказали ми: „Після нашої думки консолїдация єсть то скріплене цілої народної роботи через сполучене всїх народних сил до одної цїли“. Дальше виказали ми, яка єсть одна-одинока цїль народної роботи, а тим самим і означили ми вже і обєм роботи. Треба ще близше розібрати питанє, що то суть сили народні.

Сили народу становлять одиниці того народу, одиниці такі, котрі, що так скажемо, несьвідомо, лиш самою силою природи держать ся якогось народу і такі, котрі мають сьвідомість того, значить ся, розуміють, длячого они належать до якогось народу, що вяже їх з тим народом, розуміють добре потребу народної роботи і видять ясно цїль тої роботи перед собою. В силї народній, як бачимо, входить в гру важний момент, від котрого у великій мірі завпсить і дїяльність єї, а тим моментом, тою — що так скажемо — пружиною, що реґулює силу, значить ся пускає єї туди, куди потреба, єсть сьвідомість приналежности до якогось народу. Де тої пружини нема, де она заржавіла і ослабла, там може бути лиш слаба робота; де она зовсїм вилетїла, там і розходить ся робота одиниць якогось народу поза тої нарід, переходить свої природні границї і розбігає ся на всї сторони.

Але сьвідомість сил народу, значить ся одиниць якогось народу, єсть лиш тим моментом, що реґулює ті сили, що надає напрям їх роботі і зазначує їм границю. Треба ще другої пружини, котра би будила, викликувала ту силу. Тою другою пружиною, тим мотором, що викликує сили в народї, єсть потреба. Лиш ті одиниці якогось народу, що чують потребу приналежности до того народу, можуть уважати ся і дїйстно бути правдивими силами народу; хто тої потреби не чує, не може бути і правдивою силою; він може хиба лиш бути більше або менше добрим материялом на народну силу. В чім же лежить та потреба? Як раз в тім, що єсть цїлию народної роботи: в розвитку і обезпеченю материяльного і духового добра народу, котрого призначенєм єсть подати і забезпечити таке саме добро своїм одиницям. Скоро якась одиниця в народї видить і знає, що може в нїм розвивати і обезпечити то своє добро, то й чує потребу держати ся того народу, має в собі вже той мотор, що викликує в нїй силу, она вже дїлає; треба їй ще тої пружини, що реґулює силу, що надає їй напрям і означує границю, треба їй ще сьвідомости народної, а тогди стане ся з неї правдива і успішно дїлаюча сила народна. Сили народні зависять отже від сьвідомости і потреби одиниць приналежати до якогось народу.

Із всего сказаного доси виходить, що консолїдация якогось народу вимагає слїдуючих условій: 1) цїлої народної роботи; 2) осьвідомленя сил народних і розбудженя, вагляднo поданя потреби тим силам приналежати до якогось народу; 3) сполученє всїх сил народних; 4) остаточної цїли народної роботи, а то: розвитку і обезпеченя народного добра. Лиш на сих условіях дасть ся перевести справдїшна консолїдация в якімсь народї взагалї, а так само і у нас.

Ба, скаже хтось, то все може дуже красно, але час не стоїть; нам годї тепер знову вертати ся взад і зачинати від початку. У нас поступила вже робота народна дуже значно, настав роздїл працї, хоч правда, в однім напрямі робить ся більше, в другім менше. На се скажемо: То не вадить нїчого; у всякій роботї а так само в роботї народній можна завести собі лад, можна серед роботи визначити собі цїль єї, коли доси не мало ся, або ясно єї не видїло ся, можна витворювати і прибирати собі нові сили до неї, можна то направити, що занедбало ся, можна там поскорити, де приставуло ся, але передовсїм треба всему знати лад, треба усувати найбільшого ворога всякої роботи, а з нею і консолїдациї — лїнь.

Лїнь — то наш порок народний, котрий стоїть на перешкодї всякій нашій роботї, чи то загально-народній, чи роботї одиниць єго. З лїнею в парі іде й байдужність, через котру занедбуємо нераз не лиш найважнїйші народні, але навіть і особисті інтереси. Ту лїнь, ту байдужність і недбалїсть нашу зможемо однакож усувати лиш рівночасно при заводженю консолїдациї і через консолїдацию.

Консолїдация, яку ми маємо на думцї, дасть ся у нас перевести, але під услівєм, що будемо старати ся сполучати дїйстно всї народні сили, т. є. сили такі, котрі доси мають сьвідомість приналежности до нашого народу і чують потребу тої приналежности, хоч би не мали сьвідомости о нїй. В тім то й цїла хиба тої консолїдациї, о якій у нас тепер так богато говорить ся, що деякі люди взяли ся консолїдувати такі сили, котрі і позбули ся сьвідомости приналежности до нашого народу і не чують потреби тої приналежности. Не перечимо, що і таких людий як і взагалї всяких, що

---

5)

Корея, Япан і Хіна.

(Після Ріхтгофена, Курзона, Ґемского, Вартеґґа і др.)

2. Япан.

Японьскі острови. — Японцї, їх походженє, характер, звичаї і обичаї. — Гаракірі. — Релїґія в Японї. — Японьскі женщини і вихованє дїтий. — Аіно або волохаті люди. — Токіо і послїднє землетрясенє. Йокагама і Міяко. — Мікадо. — Минувшість і теперішність Япону. — Японьска штука.

(Дальше).

Нема нїчо сьвятїйшого, нїчо милїйшого для Японця, як єго родинне житє, і то відзначає єго найбільше поміж всїма народами в Азиї. На тім народнім чувстві, опирає ся єго национальна віра і вся моральність народу. Для глубшої науки Японець не приступний і в тім причина, що буддайска віра ему не до вподоби. Коли одного разу буддайский учитель викладав якомусь Японцеви засади віри Будди, сказав той до него: Мій друже, іди ти до дому, а там маєш двох Буддів, вітця і матір“... А мимо так глубоко розвиненого житя родинного, становище женщини в Японї не єсть таке веселе, як би того можна сподївати ся. Цїле єї щастє лиш в тім, що она буде матїрю і що на старість буде забезпечена і буде мати пошановок. Впрочім становище єї єсть зовсїм підрядне і она єсть майже завсїгди лиш найпершою слугою свого чоловіка. Та й образованє женщин в Японї поістає далеко позаду за мужчинами. Лиш доньки знаменитших родин ходять через три роки до початкових шкіл, а відтак знову через три роки до висших шкіл відповідаючих нашим видїловим, де учать ся читати і писати та трохи хиньскої мови. Для висшого образованя суть ще окремі інститути і семінариї, але самостійного становища не може японьска женщина занятп, бо від малої дитини аж до самої смерти мусить стояти під опікою мужчин. В давнїйших часах, кажуть, було лїпше, бо женщини могли займати ся всїлякими науками, та займали почетні становища і могли навіть бути лїкарками. Нинї того нема; женщина єсть завсїгди зависима, коли не від батька, то від мужа або сина.

Дївчата віддають ся борзо, бо вже в 16-ім роцї а нераз і ще скорше. Подружє укладають звичайно родичі молодого і молодої, і то завсїгди через свата, котрий має вивідати ся, чи дївчина честна, обичайна і скромна, та чи женних пильний, працьовитий і ощадний. На богатства не зважають, або хиба лиш дуже мало, а так само не кладуть майже нїякої ваги на нерівність стану. Впрочім лишають дївчинї до вибору, чи їй жених сподобав ся, чи нї, але сподївають ся, що она не буде робити довгих коровод́ів і віддасть ся за того, за кого їй радять. О тім, щоби мужчина не женив ся, або дївчина нїколи не віддала ся, нема й бесїди. Віддати ся чи оженити ся мусить в Японї кождий і кожда, так само як вмерти і длятого нема там анї старих молодцїв анї старих дївчат. Також не знають там, що то любити ся перед одруженем. Навіть взаїмну прихильність не оказують собі там в той спосіб, як у нас. В давних часах не знали там зовсїм того, що то значить цїлувати ся, а ще й нинї уважає ся поцїлунок у висших кругах за щось поганого і звірячого.

Скоро сватанє випало добре, то родичі без всякої дальшої церемонії оголошують, що їх дїти заручили ся, а по заручинах наступає зараз і весїлє, котре відбуває ся дуже просто. Молода убирає ся зовсїм біло, заслонює ся цїла вельоном та іде зі свахою (жінкою свата) та з одним слугою до дому свого свекра. Слуга несе чи везе за нею все єї приданє як скриню з одежею, начинє кухонне, цитру або який инший інструмент до граня та які книжки. В домі молодого суть вже заставлені столи, на котрих стоять які ознаки щастя як н. пр. журавель або черепаха, що означають довге житє. Тепер приносять жертву прадїдним богам і молоді випивають по половинї з одної

жиють серед нас, треба нам притягати до себе, але то не робить ся в той спосіб, що їх не лиш насильно притягає ся до себе, хоч они того відпекують ся, але ще й заставляє ся їх до народної роботи так, як коли-б тих, що чують потребу до того. Ні, в той спосіб тих людий не притягне ся, бо їх точка ваготи лежить де инде, їх тягне де инде, туди, де они видять можність розвою і обезпеченє свого особистого добра.

З таких людий зробить ся аж тогди сили народні, коли дасть ся їм потребу шукати посеред нас того, що може для них стати ся підставою до їх житя. Поки того нема, не можна тих людий анї уважати за сили народні анї втягати до народної, їх треба лишити на боцї, бо они й самі себе лишають, а пустими фразами о патріотизмі тих не притягне ся, що самі в собі не чують патріотизму. В народній роботі не треба руководити ся якимись ідеалізмами а брати річ реально.

Отже та консолїдация, яка у нас на думці, дасть ся перевести насамперед через то, що як кажемо, будемо старати ся сполучити всї дотеперішні народні сили з собою. Дальше мусимо старати ся призбирувати нові сили, подаючи їм потребу такого сполученя і вести систематично народну роботу на всїх полях в тій цїли, яку ми висказали, бо се буде становити потребу сил до їх сполученя. Розходить ся ще лиш о то, що для нас важнїйше в консолїдацийній роботі: чи материяльне чи духове добро? Але о сім пізнїйше.

Перегляд політичний.

На численні коментарі лїберальної праси до письма Є. Св. Папи, написаного до кард. кн.-архієпископа прагского ґр. Шенборна, відповідає Vaterland слїдуючими словами: Єсьмо по засягненю як найточнїйших інформаций уповажнені заявити, що австрийский закон шкільний і по послїднім письмі до кардинала ґр. Шенборна, єсть в очах сьв. Престола тим, чим був, то єсть законом, котрий нарушує права католицкої церкви, шкодить науці і вихованю молодїжи і длятого потребує для добра віри і держави поправки мудростию законодателїв. N. fr. Presse каже, що жертвою такої поправки сталась би коалїция і в Австриї настали би непокої.

N. W. Tagbatt доносить, що на віденьскій біржи ходить поголоска, після котрої наслїдником помершого ґубернатора Лєндербанку ґр. Водзїцкого, має стати давний міністер фінансів др. Дунаєвский.

Пос. Гальвіх, член лївиці сказав перед своїми виборцями в Трутнові, що коалїция вкладає вправді на членів лївиці деякі обовязки, але они не зречуть ся своєї властивости національної і своєї школи. Коалїция то не реакция.

N. W. Tagblatt одержав вість з Білграду, після котрої король Милян носить ся з гадкою виступити з дотеперішної своєї резерви і хоче відограти ролю політичну. Він задумує таки направду дати ся заіменувати начальним командантом цїлої армії сербскої.

З Мадриду доносять, що послїдна ворохобня в Марокку не має великого значіня; єсть то лиш проява чисто льокальна. Ворохобня вибухла лиш против кількох заступників ґубернаторів в околици Мацаґану і Касаблянка. Ґубернатори, котрі їздили до султана, вернули вже з своїм войском і зробили порядок в збунтованих ґуберніях.

Єсть загальний погляд, що війна Япону з Хіною не викличе поки що якогось більшого заколоту. Інтересовані в Кореї держави европейскі постановили не мішати ся до сеї війни і чекати єї кінця. Аж тогди, коли би остаточно мала рішити ся судьба Кореї, виступлять і ті держави з своїми претенсиями.

Новинки.

Львів дня 16 серпня.

— **Про побут нашого театру в Станїславові** подає „Зоря“ в ч. 15-ім такі вісти: Наш театр пробував в Станїславові до 18 липня і дав 18 вистав, між тими 5 комедий, 5 драм, 7 оперетoк і 1 мельодраму. Теперішний склад товариства не дуже численний, але за те досить добре скомплетований. З давних артистoк і артистів бачили ми Ом. Підвисоцку, Лопатиньску (котра вже виступила з театру *Ред.)* Стечиньского, братів Підвисоцких, Яновича і Вільшаньского, а з нових — Фіцперівну, Слободівну, Стефановичівну, Лопатиньского, Концевича (ветерана льв. сцени польскої), Вільхового і инш. Що до репертуару мусимо признати, що про оріґінальні твори подбала „Руска Бесїда у Львові“ щиро і репертуар в так короткім часї відсьвіжила добірними новинами, між котрими визначають ся особливе „Ой не ходи Грицю“ і „Украдене щастє“. Меншу увагу звернено на переклади, з котрих виставлено тільки оперетки і то переважно давно „обіграні“ таки нашим театром. Коли вже оперетки уважають ся у нас, в Галичині, за потрібне лихо, то випадало-б доконче постаратись о їх добір, а всякі нїсенїтниці в роді „Гаспароне“ вже раз зовсім усунути. З огляду, що наш театр на жаль мусить зважати і на чужу публику, треба би назад увести на сцену переклади добрих драм і комедий. — Вистава творів народних була переважно добра, деякі-ж пеcи відограно навіть дуже добре: в тім зглядї бачимо в нашім театрі великий поступ, в чім безперечно заслуга і режісера К. Підвисоцкого. Взагалї в грі артистів бачили ми більше натуральности, свободи, певности, а менше рефлектованя на „горішні верстви“ театру. Дещо однако нас разило: і так хор в театрі надто слабий, статистів заєдно небогато, музиків на сцені не видко. Причиною сего, як кажуть, має бути малий персонал, котрий не вистарчає на обсаду. На нашу однак думку винна ту зовсім неоправдана „амбіция“ деяких пп. артистів чи артисток, котрі встидають ся виступати в хорі, грати музик або збільшати ряди статистів. Але-ж се публику не може нїчо обходити: противно она тепер, коли в театрі є устрій спілковий, має право вимагати більше ніж за самостійної дирекції, а самі пп. артисти-спільники обовязані причинятись з усїх сил до як найкрасшого виставлюваня драм, творів. Ми не можемо розуміти, чому на пр. пп. Вільховий, Концевич, Вільшаньский і инші не скріпляють хорів, тим більше, що перший дуже а дуже мало коли виступає і то (з огляду на гру) з невеликим поводженєм, а другий і третій мають зовсім малий репертуар. Чому отже їм не причинятись до успіху вистав иншим способом? Разить також деколи „комедиянство“ н. пр. в комедиї „Чуже не гріє“, де на сценї гуляють посполу жиди і жидівки з мужиками.... Де-ж се таке хто видав?! Раз, се під взглядом етнографічним невірно, а друге пахне вже надто цирком.... Артисти старають ся говорити правильно по нашому, не так як бувало. Однак не они виноваті, що деякі твори написані поганою мовою. Ту особливо визначують ся твори Л. Манька, (Чуже не гріє і Нещасне кохане)

чарки вина з рижу. На тім кінчить ся вся церемонія вінчаня. Молода відслонює ся і єсть вже жінкою молодого, котрий може перший раз в житю єї побачив. Такий спосіб заключуваня супружеств єсть причиною, що нераз одна або друга сторона робить собі „гаракірі“, щоби увільнити ся від немилого їй подружа. Але буває і так, що коли родичі противлять ся, то паробок викрадає дівчину; родичі тогди не ставлять вже ніякого опору і годять ся на таке подруже. Японець може взяти собі і кілька жінок, але в сім случаю нема вже ніякої церемонії при вінчаню і ті жінки не сьміють жити з першою жінкою в одній хаті. Житє жінки єсть дуже одностайне; она мусить лиш пильнувати дітий і доглядати свого чоловіка. Жінки у висших кругах не займають ся нічим, лиш заєдно пють чай, грають в карти або виграють на яких інструментах та ходять до театру. Розвід в Японї єсть дуже легкий, бо одна або друга сторона потребує лиш піти до начальника повітового і сказати єму, що розводить ся. Мимо того — каже Американка Алїсия Бакон, що була довший час учителькою в Японї і написала книжку о житю женщин в Японї — буває в Японї дуже мало розводів, а за то богато правдиво щасливих супружеств.

Вихованє дітий в Японї єсть славне на весь сьвіт, а всї, що знають Япан, кажуть, що там рай для дітий. Родичі обходять ся з дітьми дуже лагідно, ніколи не кричать на них і не бють їх. Маленьку дитину не сповивають, не убирають в тїсну одїж та черевички — нехай собі росте, як Бог дасть. До сну єї не вколисують, не приспівують їй, не гойдають на руках та не пестять. Коли дитина розплаче ся, то нікому й не при голові єї забавляти; нехай плаче, виплаче ся, то й буде тихо. В семім році посилають дітий до школи, де они учать ся читати і писати, а давнїйше учили ся ще й хіньскої мови. Ціле вихованє дітий має то на цїли, щоби їх научити любити і шанувати родичів і старших, щоби они були послушні, любили свою вітчину і почитали своїх предків. Таке вихованє дітий піддержує не лиш родину, але й дає силу цїлому народови і державі.

Крім Японців жиє ще на острові Єссо і на Курилях аж по Сахалїн вимираюче вже нинї племя диких людий, про котрих мало що було у нас до недавна чувати, а котрі суть найбільшою загадкою для цїлого сьвіта. Суть то Аіно або волохаті люди. Они відзначають ся передовсім тим, що ціле їх тїло поросле довгим волосєм. Старші мужчини мають на грудех волосє, довге на 10, а на плечах до 5 центіметрів і виглядають так, як коли-б убрали ся у вивернений кожух. Навіть малі діти, особливо хлопці мають вже на цїлім тїлї довгий волос; жінки і дївчата також волохаті, але волос у них значно коротший. Японці називають тих людий „ебісу“, що значить „дикий чоловік“ і кажуть, що їх сплодив пес. Они розповідають собі про тих людий таку байку: Донька якогось мікада (цїсаря) не слухала свого батька і він розгнївав ся на ню та казав єї замкнути в деревляну скриню і вкинути в море. Вода занесла скриню аж до острова Єссо і там викинула на беріг в тім місци, де тепер місто Ішікарі. Аж надійшов якийсь пес та звітрив, що в скрини щось живого і вигриз діру в скрини та виратував дівчину. Дівчина сказала собі тогди: „Дома не слухала я батька, то мушу тепер слухати пса. Тут нема нікого лиш пси. Видко, що менї вже призначено, щоби я віддала ся за пса“. От і сплодила она по якімсь часї дитину, що цїла була вкрита довгим, чорним волосєм і так зродив ся перший Аіно. Байка байкою, але Европейці думали, що причину до сеї байки дала назва Аіно, бо по японьски „іно“ значить „пес“. Аіни самі так себе називають, але се слово значить в їх бесїдї „чоловік“, „дитя праотця „аіоіна“.

Учені не могли доси порішити, що то за нарід ті Аіни і до якої раси они належать. Загально думають, що Аіни суть первістними мешканцями японьских островів і становлять окрему расу людий, котра вже вимирає, бо всїх Аінів тепер не більше як 16 тисячів, отже тілько, як буває у нас в трохи більшім місті. Аіни суть середного росту і доходять найбільше до висоти 158 центіметрів, підчас коли люди в північній Европі доходять до висоти 170 центіметрів. Лице у них подовгасто кругле, чоло трохи взад запале, ніс широкий трохи задертий а губи грубі, однакож у мужчин ледви їх що видко спід густого заросту. Мужчини носять дуже довге волосє, котре лиш дрібку над чолом підстригають, а борода сягає їм дуже часто аж по сам пояс. Аіни ніколи не миють ся і не чешуть ся, а волосє на голові розділюють собі лиш патичком. Розуміє ся, що нужда їх обсїдає а они радять собі так само як малпи — витягають з волося і гризуть зубами. Жінки були би не конче погані, але они витатовують собі синї вуси, котрі заходять не лиш під долїшну губу, але своїми задертими в гору кінцями сягають аж по самі уха. Через то виглядають аінскі жінки

де повно таких слів, як: получати (зам. одержувати), спросити, построїти, нищий, ловко, отчай, клад, хлопотати і т. и. І в комедиї „Крути та не перекручуй“ (Мирного-Старицкого) приходить в устах мужиків: бумага, довіренность, согласіе, гражданьский, уголовний, прокурор і т. д. Тож песи „Нещасне кохание“, „Чуже не гріе“ і „Крути та не перекручуй“ повинна „Руска Бесїда“ справити з огляду на мову. — Оповістки театральні друкують ся на жаль знов „етимольоґією“. Звідки вона там появилась — не знаємо, бо виділ „Рускої Бесїди“ сего не розпорядив. Коректа в тій „етимольоґії“ — просто неможлива. Пора уже крайна покінчити з тою вічною блуканиною і в тім зглядї вже і в театрі завести раз лад. Се залежить очевидно від видїлу „Рускої Бесїди“, котрого увагу на се звертаємо. Публика — як на горячу пору — відвідувала доволї численно вистави нашого театру, котрий покінчивши їх переїхав до Бурштина. Тепер гостить в Рогатинї.

— **До наукового варстату** „Гуцульскої Спілки“ в Коломиї, розвязаного, як ми вже доносили, дня 28 липня с. р., ходило в послїднім роцї чотирнацять хлопцїв і учили ся столярства, токарства і сницерства. Найлїпшими учениками були: на III-ім роцї науки Гнат Луцкий з Кутів, Пилип Винницкий зі Староміщини, Михайло Боднарчук з Мечищева; на II-ім роцї Дамян Дорундяк з Киданча; вкінци на I-ім роцї Володимир Печерский і Олекса Бундзяк. Они тепер зможуть дальше учитись і робити поступи в державній школї, котра з сею осению отворює ся в Коломиї.

— **Фахова школа ковальства і слюсарства.** Видїл краєвий виповняючи ухвалу сойму, вислав до правительства мемориял, в котрім домагає ся заснованя фахової школи машинового ковальства і слюсарства в Тернополи. Громада міста Тернополя заявила, що дасть під будову школи безплатно ґрунт і причинить ся до коштів квотою 5000 зр. Край призначить зі своєї сторони на кошти 2600 зр., если і держава причинить ся таким самим датком. Тернопільска школа має бути утворена на лад шкіл в Целївци і Прерові, яко державне заведене з чотиролїтним курсом. Число учеників не повинно бути більше як 32. Ученики, що схотять бути приняті до сеї школи, повинні мати чотирнацять лїт і виказати ся, що покінчили з добрим поступом народну школу.

— **Тверезість.** Села, в котрих цїлком не пють горівки є: Вашківцї над Серетом і Черемошем, Магала, Ленківцї, Остриця, Молодїя, Чагор, Дубівцї, Топорівцї, Бояни, Раранче, Лужани, Бергомет над Прутом і Серетом, Мамаївцї, Карапчів, Вілавчє, Молодова, Сулиця, Замостє, Панска Долина, Банилів, Іспас, Милїїв, Реваківцї, Волока, Бабин, Борівцї і т. д. В сих селах люди заводять крамницї, читальнї, гамбари (шпихлїрі) і дуже радо йдуть до просьвіти. Такий рух против піяньства зачав ся на Буковинї тому несповна два роки, а розвинув ся найбільше сего року на весні. Кромі біди, котра спонукала людий покинути горівку, тверезість сих громад треба брати на карб і більшої осьвіти і — оріґінальної пригоди. Найшов ся парібок з Магали Стефан Саїнчук, що по довгій слабости дістав манїю проповідувати. Нарід слухав его радо, бо — звістно — селяни люблять всякі казки, прикрашені „чудами“. А такі казки пускав власне межи нарід магалївский проповідник. Він оповідав, як з горівки чорти вискакують, в бочках трупи мокнуть, і таких богато немудрих річий. З початку виступав він лише против горівки, а тепер позваляе він лиш вино пити. Селяни слухають і зїздять ся до „пророка“ з усїх сторін Буковини, ба навіть з Галичини, та розносять усюди тверезість, а з нею і байки, що „пророк“ був три днї умерлий, а відтак воскрес; що его Бог наустив до проповіди; що має родимий хрест на грудех, і т. п. А треба знати, що сей проповідник є Волох і по руски цїлком не знає, а послугує ся товмачем. Він по цїлих днях нїчого не робить, лише молить ся, а за свої ворожбитства гроший не бере. Слава за Саїнчука пішла широко і тому така сила народу закинула пити. Хто знав, як буковиньский нарід страшно запиквав ся, той дуже задивував би ся, як тепер коршми стоять порожнї, а селяни минають їх і відводять оден другого нераз і буком від піятики. Найбільше мужики зарікають ся горівки без присяги, а лиш менша часть присягає. На памятку мужики закупують баривку горівки і кладуть хрести.

— **Проф. Омелян Партицкий** видав уже том перший обширної своєї працї п. з. „Старинна історія Галичини“. Книжка вийшла з друкарнї наукового товариства ім. Шевченка і містить історию Галичини від 7 віку перед Христом до року 110 по Христї. Книга обіймає тексту 372 стор. 8-ки і річевий перегляд уложений поазбучно. Видане що до зверхного вигляду дуже гарне, папір велиновий, черенки нові, виразні. Що до виходу другого тому пише шан. автор ось що: „Чи вийде другий том сеї історії і коли, сказати наперед не можу. Материяльна підпора, яку я осягнув передплатою на сей перший том, вийшла так нуждення, що на дальші проби трудно буде відважити ся“. Болючі сї слова дають негарне сьвідоцтво нашій освіченій публицї, що так незвичайно байдужна до наукових видань в рідній мові. А видана отсе книжка дотичить преці річи вельми цїкавої, і написана так популярно, що пересїчний освічений чоловік найде в нїй лектуру дуже приємну, а що найважнїйше — поучаючу. Книжка коштувала в передплатї 2 зр., але зголосило ся лише кільканайцять передплатників, тепер коштує 3 зр. Ми, борони Боже, не хочемо нїкого зневажати, та коли думаємо про руску байдужність до лїтературного дїла, то нам приходять на память гіркі слова Кулїша до народу (пошукайте їх в „Хуторній поезиї“)... Пора вже раз набрати пересьвідченя, що одна порядна книжка в очах наукового сьвіта причиняє ся до самостійности нашого народа більше, нїж десять найкрикливійших віч. Сьвітла більше для — „освічених“!...

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відень 16 серпня. Ґенерал кавалериї кн. Крой помер по довшій недузї вчера о пів до 4 год. по полудни.

Лондон 16 серпня. Палата панів відкинула ірляндску біль о чиншівниках 294 голосами против 30. Підчас дебати заявив льорд Сельбері, що опозиция желає зглядного обходженя ся з викиненими чиншівниками, але без нараженя права других.

Лондон 16 серпня. Бюро Райтера доносить з Йокагами, що минувшої суботи межи Хінцями і Японцями прийшло було на мори до битви, в котрій Японцї побили Хінців.

Ґравезенд 16 серпня. Німецкий цїсар виїхав вчера рано до Кіль.

Софія 16 серпня. Роковини вступленя кн. Фердинанда на престол обходжено вчера торжественно як звичайно. З сеї нагоди помилував князь всїх політичних вязнів з виїмкою Каравелова, котрий не хотів просити князя о ту ласку. Межи помилованими знаходять ся також офіцири Ризов і Арнаудов, засуджені в процесї Панїци і кількох вязнів засуджених за убийство Белчева.

Париж 16 серпня. Нинї рано страчено в Ліонї Казерія, убийника президента Карнота.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1894, після львівск. год.

Відходять до

	Поспішний		Особовиї			
Кракова	3 00	10·46	5·26	11 11	7·31	—
Підволочиск	6·44	3 20	10·16	11·11	—	—
Підвол. Підзам.	6·58	3·32	10·40	11·33	—	—
Черновець	6 51	—	10·51	3·31	11·06	—
Стрия	—	—	10·26	7·21	3.41	7·46
Белзця	—	—	9·56	7·21	—	—

Приходять з

Кракова	3 08	6·01	6·46	9·36	9·36	—
Підволочиск	2·48	10·06	6·21	9·46	—	—
Підвол. Підзам.	2·34	9·49	9·21	5·55	—	—
Черновець	10 16	—	7·11	8.13	1·03	—
Стрия	—	—	9·23	9·10	12·46	2·38
Белзця	—	—	8·24	5·21	—	—

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаємо після годинника львівского він різнить ся о 35 минут від середно-европейского (зелїзничого): коли на зелїзници 12 год., то на львівскім годиннику 12 год. і 35 мін.

дуже страшно. Дїти пестять ся в той спосіб, що ласять ся, як пси або коти; труть ся об чоловіка, шпортають по нім пальцями а відтак кусають.

Аіни жиють поодинокими родинами в досить просторих курних хатах, котрі ставлять собі з дерева а стіни в них і дахи з очерету. По середині хати єсть сьвяте місце, де розкладають огонь, а коло того місця стоїть також каганець з траном і бавовняним ґнотом. Над тим місцем єсть діра в даху на дим. Двері в хатї суть завсїгди до полудня а одно вікно мусить бути завсїгди до всходу, бо то сьвяте вікно. Так само сьвятий єсть кут в хатї проти того вікна і там складають Аіни всї свої скарби та дорогоцїнности. Аіни сплять на земли на матах, котрі виплїтають жінки. Одїж у них єсть дуже проста; крім спідної, щось нїби в родї сорочки, носять они поверха ще довгий кафтан з широкими рукавами і підперізують его. Кафтани ті роблять жінки з лика дерева подібного до наших вязів.

Вся робота дома і в поли — Аіни сіють майже лиш саме просо — спадає на жінки, а мужчини ходять в лїси на медведів та оленїв і другого грубшого звіра, котрого убивають затроєними стрілами або ловлять рибу. Скоро убють звіра, то вирізують єму зараз ту часть мяса, котру пробила стріла, щоби его не з'їли і самі не потроїли ся. Мясо їдять сире, а коли їм удасть ся зловити якого звіра живцем, то убивши его, чи зарізавши випивають з него кров.

Аіни, мимо того що дикі, люди спокійні, гостинні і дуже щирі. Гостя, н. пр. Японця, або якого Европейця, витають як якого бога; покланяють ся єму в той спосіб, що складають руки як до молитви, відтак розкладають їх і гладять ся по обох боках лиця з гори в долину аж до самого кінця бороди. Сакі (горівка з рижу) і тютюн — то найбільша для них розкіш і за такий дарунок готові они все зробити. До горівки мають они дерев'яну чарку і невеличкий, красно вирізуваний патичок, що завсїгди спочиває на чарцї, а котрим насамперед дають богам пити горівки, а відтак підносять собі ним вуси, щоби їх незамочити в чарцї. Горівку пють они в сей спосіб: Наливши до чарки горівки, мачає Аіно в нїй насамперед той патичок, шепче якусь молитву і пустить кілька капель з неї на то місце, де в хатї горить огонь; відтак іде до всхідного вікна і тут дасть другому богови кілька капель; опісля іде в сьвятий кут проти всхідного вікна і дасть третому богови так само кілька капель. Обділивши так всїх богів, що тревае звичайно пять мінут, приходить черга і на него, він стає тогди посеред хати, підоймає собі вуси патичком і випиває цїлу чарку. Богам вистане капля, дві, але єму і одної чарки мало; він подає тогди чарку другому і чекає, щоби чим скорше прийшла черга знов на него. Отсе і головний обряд релїґійний у Аінів. Они при кождій нагодї частують своїх богів горівкою. Тих богів називають они „камуї“, що значить „невидимі духи“, а найбільшими богами у них огонь і сонце. Через всхідне вікно, котрим заглядає сонце, не вільно у Аінів нїякому чоловікови заглядати.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає **Адам Кроховецкий**.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.